

Klimat- och näringslivsdepartementet

dnr KN2025/01305

per e-post till kn.remissvar@regeringskansliet.se

med kopia till kn.cks.remisser@regeringskansliet.se

den 17 oktober 2025

Remissyttrande från Sveriges Kärntekniska Sällskap över promemorian *Verksamhet med strålning: arbetarskydd, tillsyn och sanktioner*

Generellt ställningstagande

Sveriges Kärntekniska Sällskap (SKS) tackar för inbjudan att lämna synpunkter på rubricerad promemoria.

SKS ställer sig överlag positivt till de förslag som framgår av promemorian, vilka framstår som välgrundade och väl avvägda samt bör medföra ett tydligare, mer förutsebart och lättillämpat regelverk på strålskyddsområdet.

Synpunkter på specifika förslag

5.1.2 Nykriminalisering av lagöverträdelser

Straff för bristfällig optimering av strålskyddet

I promemorian föreslås att dagens straffsanktion (enligt 9 kap. 2 § 2 strålskyddslagen) för den som med uppsåt eller av oaktsamhet i fråga om verksamhet med joniserande strålning eller åtgärd som vidtas i en sådan verksamhet bryter mot 3 kap. 5 §, ska justeras så att det även blir straffbart att (med uppsåt eller av *grov* oaktsamhet) inte optimera strålskyddet för en verksamhet, åtgärd eller lokal i enlighet med 3 kap. 5 § eller 6 §. Även om en sådan verksamhet enligt promemorian normalt är förenad med mindre risker för människors hälsa än verksamhet med joniserande strålning, bedöms det enligt promemorian ändå som straffvärt att t.ex. låta bli att optimera en verksamhet så att radonhalten på en arbetsplats eller i hyreslägenheter hålls så låg som det är möjligt och rimligt, eller att en fastighetsägare inte optimerat strålskyddet i fråga om radon (se s. 46-47).

På s. 53 i promemorian anges under rubriken *Begränsning av avfall och utsläpp samt miljöskydd* bl.a. att dagens utformning av 3 kap. 9 § gör det svårt att förutse det straffbara området och att paragrafens innehåll är alltför vagt för att lämpa sig för kriminalisering (jfr 9 kap. 2 § 1).

Vid en jämförelse mellan 3 kap. 5–6 §§ och 3 kap. 9 § framstår grunderna för straffbarheten som relativt lika varandra (samtliga innehåller exempelvis "[...] så långt som det är möjligt och rimligt [...]"). Även om SKS håller med om vikten av att strålskyddet optimeras, bör de skäl som enligt promemorian gör sig gällande för en *avkriminalisering* av brott mot 3 kap. 9 § rimligen göra sig lika gällande emot en *utvidgad kriminalisering* respektive *nykriminalisering* av brott mot 3 kap. 5 § respektive 3 kap. 6 §.

5.1.3 Nya och ändrade blankettstraffstadganden

Särskilt om brott mot tillståndsplikt för starka laserpekare

I promemorian anges att lasrar enligt gällande standard delas in i åtta klasser, i ordning efter ökande farlighetsgrad: klass 1, 1C, 1M, 2, 2M, 3R, 3B och 4, varvid produkter i laserklass 1 och 1C inte orsakar några skador och att de i klass 1M, 2 och 2M normalt inte heller gör det. Därför föreslås det göras undantag från tillståndsplikt för sådana laserpekare som i enlighet med standarden har klassificerats i klass 1, 1M eller 2 och märkts så att detta framgår.

Det framgår inte av promemorian varför inte också laserpekare i klass 1C och 2M uttryckligen ska undantas från tillståndsplikten.

Problematik gällande hantering av äldre slutna strålkällor m.m.

SKS vill även kort lyfta vissa anslutande praktiska frågor som i olika sammanhang uppmärksammas av föreningens medlemmar. Det gäller bland annat hanteringen av äldre slutna strålkällor vars aktivitet genom naturligt sönderfall minskat till försumbar nivå, men som ändå formellt klassas och behandlas som aktiva strålkällor. Detta kan leda till onödig administrativ belastning och merkostnader, särskilt för aktörer som inte omfattas av det kärntekniska avfallssystemet.

Därutöver bör frågan om radioaktivt avfall från icke kärnteknisk verksamhet (så kallat IKA) uppmärksammas. För verksamheter som genererar IKA, som exempelvis lärosäten, saknas idag etablerade mottagarlösningar motsvarande de som finns för kärntekniska anläggningar, såsom via Cyclife.

Även om omfattningen av den ovan beskrivna problematiken inte är klarlagd, bör regelverket ses över så att strålkällor med försumbar aktivitet samt IKA, kan hanteras med säkerhetsmässigt proportionerliga rutiner och tydligare ansvarsfördelning. Detta skulle bidra till ett mer praktiskt och effektivare regelverk.

/

Detta remissyttrande har författats av Jesper Fredriksson och Balder Hagert. Beslut har fattats av SKS styrelse.

Om Sveriges Kärntekniska Sällskap

Sveriges Kärntekniska Sällskap (SKS) är en ideell intresseförening inom kärnteknikområdet. SKS verkar för att främja den tekniska och vetenskapliga utvecklingen inom den fredliga kärntekniken och arbetar för att tydliggöra nyttan med kärntekniken som ett viktigt alternativ vid utvecklingen av en global, uthållig och miljöriktig energiförsörjning.